

UJ KELET

ZSIDO-POLITIKAI-NAPILAP

Lengyelország

A nagy háboru egyik nagy eredménye: Lengyelország. Erdemes volt e, vagy nem volt erdemes, a különböző szempontu és világfellogásu történetirók vitakozhatnak rajta. Mi azt mondjuk, nem volt erdemes.

Mindez miért, hogy Lengyelország újra Lengyelország legyen, hogy a „Nincs még veszve” című melankólikus dallam beigazoldjék és újra helyreállítsák Koszciuszko hősi hazáját.

Százötven éven át ebből a Koszciuszko-ból s ebből a „Nincs még veszve” című dalból tartotta magát a szerencsétlen lengyel nemzet Európa szívében, Európa népeinek rokonzésében. Százötven éven át senki nem kereste, hogy a lengyel mágnás, a slachta, aki e szimpátiákat hasznosítva élt és készítette elő újabb uralmát, megérdemli-e a reáparazolt nemesebb emberi érzéseket. Százötven éven át senkise kutatta, hogyan bánik a lengyel a ruthénnel, hogyan az ukránnal, hogyan a zsidóval. És nem firtaita senki, mit csinál a slachta a saját parasztjával,

Lloyd George a londoni szakításról

Németország kevesebb terhet akar, mint a szövetségesek háborus terhe — Munkanélküliség fenyegeti Németországot

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Páris, márc. 13. Az angol alsóház külügyi költségvetésének tárgyalásán Lloyd George miniszterelnök beszédet mondott, amelyben ismertette azokat az okokat, amik a szövetséges hatalmakat a szankciók végrehajtására kényszerítették.

A szövetséges szakértők — mondotta Lloyd George — meghallgatták a német szakértőket, akiknek adatszerű előterjesztéseiből világosan kiderült, hogy Németország meg tudja fizetni azokat a kártérítési összegeket, amelyeket a szövetségesek követelnek tőle. Németország azonban olyan fizetési tervet ajánlott, amely

a német népet megkímélte volna a háborus terhek viselésétől.

Ha a szövetségesek a németeknek ezt a javaslatát elfogadták volna, megtörtént volna az, hogy Angliának és Franciaországnak többbe

kerülne a háboru, mint Németországnak. Németország nem akar fizetni és Németországgal nem is lehet addig meggyezést kötni, míg a szövetségesek meg nem győzik a német kormányt arról, hogy ha kell, hatalmi eszközökkel is rákényszerítik a fizetésre. Nincsen véleményeltérés a szövetségesek között abban, hogy Németországnak el kell mennie teljesítőképesége legvégső határáig. Az ellentállással a németek csak veszhetnek, de nem nyerhetnek semmit. Ha megtörténne az, hogy

Németország ipari cikkeit nem vihetné ki a szövetséges országokba.

ilyen munkanélküliség támadna Németországban, amilyent ipari állam még nem látott. Németországnak be kell látnia, hogy a szövetséges hatalmak méltányosak, de határozottak és ha ezt belátta, akkor meg fogja találni a módot arra, hogy érdekeinek veszélyeztetése nélkül teljesítse az antant kívánságát.

Elfogadták Simons beszámolóját

Berlin, március 13. (Damian) Simons külügyminiszter beszámolt a birodalmi gyűlés mai ülésén a londoni tárgyalásokról. A kormány elhatározta, — ugymond — hogy javaslatokkal áll a szövetségesek elé. Az ellenjavaslatokat szakemberekből álló bizottság készítette, de nem a szakértők többségének határozata alapján, hanem a kormány felelősségére és elsősorban az én személyes felelősségemre, mert én voltam az, aki a legutóbbi döntőtanácskozáson az ellenjavaslatokat a kormány elé vittem. A birodalmi gyűlés végül is Simons beszámolóját 268 szavazattal 49 ellen elfogadta.

A semleges államok 175 milliót követelnek a németektől

Washington, márc. 12. (CTK. — Radio.) A semleges államok Németországtól 175 millió márkát követelnek kártérítésül azokért a hajókért, amelyeket a háboru alatt a tengerbe süllyesztettek.

Ausztria kölcsöne

Bécs, márc. 12. Beavatott diplomáciai körök úgy tudják, hogy a német tárgyalások eredménytelensége kihatással van Ausztria kölcsönére, mert az antant a németek által fizetendő kártérítés egy részét akarta az Ausztriának nyújtandó kölcsön elljaira felhasználni. Kijelentette még, hogy a jóvátételi bizottság nem oszlik fel, hanem a bécsi szemlyzet egy részének most Magyarországon kell működését megkezdnie.

Amerika nem proklamálja a békét Németországgal

Washington, márc. 13. (Damian) Harding elnök kijelentette, hogy a németországi jóvátételi konfliktus következtében Knox szenátornak a Németországgal való békeállapot kinyilvánítására vonatkozó javaslata időszerűtlenné vált, mert míg a szövetségesek Németország ellen mozgósítanak, Amerika ilyen javaslattal nem foglalkozhatik, mert ez a szövetségesektől való elfordulást jelentené.

Hohler angol főmegbízott Pécsre utazik

Budapest, márc. 13. (Damian) Az angol misszióhoz közelálló körökből szerzett információk szerint Londonból utasítás érkezett Hohler főmegbízotthoz, az angol misszió vezetőjéhez, hogy menjen át Pécsre. Hohler kíséretével esütörtökön indul.

Vázsonyi amerikai misszió

Budapest, márc. 13. Dr. Vázsonyi volt igazságügyminiszter családjával együtt, amint jelentették, szombat délután ideérkezett. A pályaudvaron régi hívei várták s lelkes fogadtatásban részesítették, majd elkísérték lakásáig. Vázsonyi aktív részt fog venni a politikában.

Nikita fia trónkövetelő

Trieszt, márc. 13. (Damian) Petár montenegrói herceg kiáltványt intézett a montenegróiakhoz, amelyben bejelenti igényét atyja trónjára. A kiáltványban megemlíti, hogy törekvéseiben egy nagy hatalom is támogatja. A felhívást azzal végzi; hogy nem tűrik meg a Cernagora szentföldjén a szerb bitortlókat,

Ford antiszemitaizmusa

A multimilliomos politikai kalandjainak következménye — Fizetési zavarokkal küzd

Washington, márc. 12. Az amerikai sajtó mostanában ismét sokat foglalkozik a híres Ford autógyáros és milliárdos politikai magatartásával, különösen azzal az Amerikában és az egész világon ismertté vált szenzáció kapcsán, hogy olyan anyagi zavarokkal küzd, amelyek a közeli csőd veszedelmét rejtik magában. Ennek az anyagi leromlásnak egyik előzménye Ford antiszemitaizmusa volt. A nagy békebarátból hirtelen fajgyűlölővé vedlett Fordról a new-yorki Vorwärts a következőket írja:

„Csak néhány évvel ezelőtt Ford valóságos gal ura volt a világ pénzügyi helyzetének. Űlete napról-napra nőtt, gazdagsága hallatlan méreteket öltött és Ford azon a ponton állott, hogy felvegye a versenyt Rockefellerrel és a többi amerikai multimilliomossal. Eszébe jutott, hogy terveit csak úgy tudja véghezvinni, ha egyedül áll az üzlet élén és azért társát, James Cousint, Detroit város mai polgármesterét kihelyezte az üzletéből, kiadván neki a részes harminchétf millió dolláros üzletrészt. Majdnem ugyanennyit fizetett a Grey családnak is. Azután sorra jöttek a kisebbek, összesen kilencvenkettő egyenkint kilencvennyolc ezer dollárral. Természetes, hogy a nagy tőkéknek illetélen elvonása következtében az üzlet csak úgy tudta magát felszínre tartani, ha szokatlan leleményesség és páratlan szorgalom pótolják az ilyen módon létrejött veszteséget.

Fordban ezek a vonások is megvoltak. Új vállalkozásokkal tervezte helyrehozni a vagyonelevonás következtében beállott károkat. Megvette a toledói és avingtoni vasutakat ötmillió dollárért, bányákat vásárolt, fennmaradt tőkéjével valóságos mániakusa lett a különböző vállalkozásoknak és topogatózásai és kísérletei mindig sikerrel jártak. Hogy állanak Fordnak az ügyei manapság? Tőzsdemegbizottjai a Wallstreeten cégről-cégre járnak, hogy kölcsönt hajszoljanak fel a nagy ember számára. Pénzével úgy gazdálkodik, hogy dollárt dollárra rak, mert különben üzemei megállanak.

A lapok egybehangzóan megállapítják, hogy Ford üzleti katasztrófája onnan kezdődik, amikor a nagyszerű ember politizálni kezdett és kibontotta az antiszemitaizmusa zászlaját. A „Dirborn Independent”, — Ford lapja — azzal kezdte működését, hogy rendes recipe szerint szidalmazta a zsidókat. Mr. W. Andersen, Ford üzletvezetője egy szép napon odaállt főnöke elé és azt mondta:

— Uram, üzleteit képtelen vagyok vezetni. Európai vevőkörzésünk nagyrésze zsidó és az ön antiszemitaizmusa elvette a kedvüket attól, hogy a Ford-gyárakban rendeljék az autókat és egyéb cikkeket. Ilyen körülmé-

nyek között nem vállalhatom az üzlet vezetését és lemondok.

Mr. Andersen, Amerika legötletesebb üzletembereinek egyike, akinek a gyárból való távozása már egymagában katasztrófát jelentett. Az antiszemita kaland folytatása nem lehetett más, mint a lassu, de biztos üzleti leromlás. Az automobilüzlet stagnálása után következtetett Ford Mihigan államban levő bányáinak rossz üzletmenete.

Ford természetesen antiszemita magatartása következményei nyomán visszavonult az antiszemita kancellodések politikájától. Érdekes, hogy amikor megkérdezték, miért lett antiszemita, régebben az okolta meg, mert Bédy Schwimmer Róza a Károlyi kormány idejében svájci követ, még a háboru második évében rábírt, hogy békehajót szereljen fel és indítsa meg a nagy békeakcióit. Ez azonban csufos kudarcra járt s sok kicsufolásnak volt miatta kitéve.

— Akkor nagy békebarát voltam és minden eszközzel azon dolgoztam, hogy a nagy öldöklésnek vége legyen. Ezzel azonban fájdalmasan csalódtam és azért haragszom, bár nem gyűlölettel a zsidókra, mert a zsidónő engem ebbe a kalandba beugratott.

A washingtoni Times nemrégiben meginterjúvolta Fordot. Ford határozottan cáfolja azt, hogy ő lelkiileg antiszemita lenne.

— En csak — mondotta Ford — a zsidó bankárokat támadom azért, hogy a világ békéjét megmentssem. Ki mondhatja rólam, hogy meggyőződéses antiszemita vagyok, amikor gyárainmban ötezer zsidót foglalkoztatok?

Az újságíró megkérdezte, miért nem írta alá a Wilson és más tekintélyes államférfiak által aláírt antiszemitaellenes proklamációt. Ford erre azt mondotta, hogy készséggel aláírta volna a felhívást, ha erre alkalmat adtak volna neki.

Propagandánkkal — mondotta — volt pozitív célunk is. A keresztényeket fel akarjuk rázni érzéketlenségükből és azt szeretném, ha ugyanolyan komolyan és energiával dolgoznának, mint a zsidók.

Francia és angol szocialisták népgyűlésén Münchenben

München, márc. 12. Münchenben tegnap a független szocialisták nagygyűlést rendeztek abból az alkalomból, hogy a bécsi szocialista kongresszuson résztvevő francia és angol kiküldöttek átutazóban megszakították Münchenben útjukat. Faure Pál francia kiküldött beszédében kijelentette, hogy Franciaország keze benne van a játékokban, amely az ellenforradalmat győzelemre akarja segíteni. Longuet Münchent nevezte az ellenforradalom órálmásának. Franciaország különösen Bjorország iránt mutat nagy rokonzást, mindenesetre azért, mert ez a reakció földje. Rajtuk kívül szónokoltak még a tömeghez Riley és Shinwell angol munkásvezérek.

Sötétnézésűek

Írta: Ben Ami

Kisvárosban a zsidókra csunya sötét szemek forognak rá. Az utcákon, puha testűk körül, csontos karkok, szikár szítya lábak döbögnek. Pap, jegyző, tanító, iskolások, farkincájú háromszöges takománya szálkásan élők sikkal és letolja őket a járdáról. Szolgabíróék lyányai egymenetben orrukig lebennnek és teniszverőjükkel falhoz lapítják őket.

Tárt ég, toلولó fak, terjedt levegő, terjedt föld között zsongorodnak. Tagjaikat magukhoz tartják. A házakon túl messze mezők nyulnak, tér tátong, óriás üregek befödésre várnak, el lehetne millió embernek kényelmesen feküdni a földeken — és a zsidók egyik lábukkal a falra lépnek, ha két más ember elmegy mellettük. Hátukkal elhajolják a mások egyenesességét. Csnevész karjuk görbületében a mások kiugró izomzatát próbálják zárva tartani. Fényesneves szemük zavaros nézésében eliszaposítják az ellenséges pillantások zöld hínárját. Orrukkal az utalat köpésének páráját felszippanjták, a külső ellen belső feszerőnek, gözzé. Szájuk folytonos félreccsenésével a mások konokul esukott ajkát akarják elvizenyősíteni.

Csak kitérés, csak eltérés, csak áttérés, csak megtérés minden mozgásuk. Be! ell szél! fel! le! — és sohasem kil hozzá! össze! egybe! Adótárnokok sulykolnak be az életükbe.

Ösztövére képű hórihorgasok kibicálják kezükből a lajstromokat, rájukripiakodnak, mőresre tanítják őket. És szegény szakaluk minden szála rezeg... „Igenis”... „Igenis” és az adótárnokok: „Fogja!” — „Köszönöm”... „Köszönöm”... és lépésben hajlottan kátrálnak...

Vagy a hajdúk, az iktatók, a fináncok, a vasuti raktárnokok, a detektívek, a közjegyzőségek és mind ezek a sötétnézésű, vasalruhás, hegyesbajuszos, fekete emberek csupa élet-ijesztők. Ezekért oldalognak, sompolyognak, lopakodnak, ezekért nincs egy egyenes megmozdulásuk, ezekért tartják le a fejüket és görbitik el a lábukat. Ezek az emberek nyomják éjjel a mellüket. Gyermekük ezektől ijednek fel. Csecsemőik ezektől nem fejlődhetnek. Ezekről kapnak asszonyaik szívdobogást. Tisztes emberi ábrázatukra ezek miatt ül ki a bolondok zavaros vigyorgása.

És a föld ezermillió négyzetkilométer ki terjedésű. És a kisváros csak egy pont benne. És az ember egyetlenegy életre születik a világra, azután meghal. Az akarat pedig szabad. És ha száz kisváros...?!

De tárt ég! toلولó fak! terjedt levegő! terjedt föld!

Finánc? Hajdú? Detektív? ...!

De a házakon túl messze mezők nyulnak, tér tátong, óriás üregek befödésre várnak és

A Stere-ügy után a Schuller-ügy

Affér Tazlaeanu és Lupu között — A dicsőszentmártoni választás vitája

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, márc. 12. A Stere-ügy aktái még jóformán le sem zárultak, s már újabb „ügy” izgalmai foglalkoztatják a parlamenti pártokat. A Schuller-ügy ez s alapja az a vád, hogy a Schuller-cég kormányserződésekkkel óriási összegeket szerzett. A vádakról, amelyeket a fedaráció külön tanácskozáson vitat meg, Argetoianu belügyminiszter felvilágosítást akar adni a kormánypártnak, amelyet e célból értekezletre hívott össze. A Schuller ügy körül a kamara mai ülésén nagy botrány támadt, amelyben Lupu és Tazlaeanu vitte a főszerepet, s végül annyira dagadt a vihar, hogy az elnök kénytelen volt felfüggeszteni az ülést.

Az ülés első felszólalója, Florian Christescu a hadbírságok feloszlását kéri.

Davila rámutat a városok siralmas gazdasági helyzetére. Giurgiu Dobrescu (galaci) kéri a kereskedelmi és iparügyi minisztert, hogy gazdasági kongresszust hívjanak össze, amelyen az állam gazdasági helyzetének megjavítását beszélnék meg.

Christescu kommunista rámutat arra, hogy 6800 munkás munkanélkül tengődik.

Trancu Iasi válaszában kijelenti, hogy munkanélkül vannak azok, akik nem akarnak dolgozni.

Madgearu a Schuller-cégnek az állam nevében egy olasz céggel kötött szerződéséről beszél, továbbá kifejti, hogy Argetoianu törvénytellenül kiállított 500,000 font sterlingről szóló bont.

Julian ezért a fedaráció nevében javaslatot tesz, melyben bizalmatlanságát fejezi ki a kormánnyal iránt.

Bilciurescu válaszol dr. Lupu személyes felszólalására. Szemére veti a háboruban szerzett vagyonát.

Lupu közbeszól: Titkos tanácsosa voltál Tazlaeanunak, amikor miniszter volt.

Tazlaeanu felszólítja Luput: bizonyítsa be állításait, mire óriási botrány támad. Tazlaeanu nem parlamentbeillő szavakat kiált Lupu felé.

Lupu: tolvaj, tolvaj.

Egyre nő a kavargás, majd az elnök az ülést felfüggeszti.

Az izgalom lecsillapodása után az elnök ismét megnyitja az ülést. Prie dicsőszentmártoni mandátumának igazolásáról indult meg a vita, amelyet állandó közbeszólásokkal zavartak. Felszólat Nitescu, Bogdan és Brezeanu, akik rámutattak a kormánypárt visszaéléseire és ezért Prie mandátumának igazolása ellen nyilatkoztak. A vitát még folytatják.

millió ember feküdhel el kényelmesen a földeken, hogy észre sem veszik!

Hát a végtelenségben 179 centiméter magasságok dominálnak?! Hiszen csak fel kell dobbanniuk és át kell hajítani magukat a kucsmaikon és a vadásztollakon.

Tenger van, folyó van, rét van, hegy van, hogy a poros, ludtollas hórihorg sokat elfelejtsék. Csak hagyják itt őket! Csak szemükből zárják ki a nézésüket! Csak orrukból szellőzzék ki az odvas szalonaszagot és a zsiros csizmak büdösségét!

Még újja lehetnek! Még kiegyenesíthetik elhajlott hátukat! Karuk görbületét! Labuk kampózását! Fejüket még felpeckelhetik! Megállott, fényes szemüket szabad nézésre indíthatják! Fülükből kipiszkalhatják a vattát! Nincs már titok! Ezenül mindent meghallhatnak! Nem fognak körülük vesztükre összesugni!

És felelegezhetnek! És felelegezhetnek! Csak egy rugást, hogy eltávolodjanak! És a hajó szabad vizeken repül! És elmarad a part! S a kisváros szärkesége elhúy!

És akkor mélyen magukba nyulni! S ami még megvan: (ha csak egy görbe nézés, egy csunya szó, egy taszitó mozdulat) kitépni tiz körömmel! és be a tengerbe!

hogy ne is emlékezzenek! hogy ne is emlékezzenek!

Kiterj

Tiz
sürg
Sim

Berlin, ...
folytatják elő
gati és déli h

harmik
j szlet

A megszállás
me! francia é
mok lefoglalá
francia csapa
szénberakodá
lett történi.
bornig és Au
A megszállás
fogják terjesz
A néme
vevségesekne
gyobb haderő

a meg
esetre
mint

E területeken
megóvására
természetsze
hatnak. Visz
gyobb annál.
védece tiz h
serget tenn
különben a
belga csapat
ez „Echo de
megszállás t

a szöv
végre

A Mainzban
teli, hogy a
harmine kilo
pok a legna
megszállás i
vélik, hogy l
annexiós pol

Dr. Sir
linben olyan
amelyhez ha
állomás épü
Amikor a né
tagjaival el
német nemz

A kü
jelen

aki köszönet
nehéz és
delegációnak
konferencia
jelentti, ame
hogy a lo
eredménnyel
német közv
első és kelle
és megérti

Bár a
külgyminisz

a pa
sekan
Simol

Igy többek
írja, a külg
terich támad
szétszedte
és szociálde
magatartásá
kat és hang
donban sul
olyan hibák
hatatlanok.
madásokkal
káját mente
latot mégse
hogy

tulna
mert
lott á

Ezt is azért

Kiterjesztették a német megszállási zónát

Tíz antant-hadosztály Németországban — A francia sajtó sürgeti a szankciók teljes végrehajtását — Támadják Simonst a londoni szakításért — A pesszimista Amerika

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Berlin, márc. 13. A szövetséges csapatok folytatják előrenyomulásukat Németország nyugati és déli határára. A megszállási zónát eddig

harminc kilométernyire terjesztették ki a Rajna partján.

A megszállással egyidőben megkezdtek a német francia és német belga határvonalon a vámok lefoglalását. A Ruhr-Kohlenzechea vidékét francia csapatok szállották meg. Ruhrortban a szénbányakodás a szövetségesek ellenőrzése mellett történik. A megszállást kiterjesztették Hamburgig és August Thiepa Hütte szanlikóitig. A megszállást Németország e részén is tovább fogják terjeszteni.

A német területek megszállására a szövetségeseknek nem lesz tíz hadosztálynál nagyobb haderőre szükségük, mert

a megszállási zónát semmi esetre se fogják kiljebb tenni, mint azt a ver-áillesi szerződés megállapítja.

E területeken pedig a németek a közbiztonság megővésére szükséges rendőri csapatokon kívül természetesen egyéb csapatokat nem tarthatnak. Viszont e területek nagysága sem nagyobb annál, amennyinek megszállása és megvédése tíz hadosztálynál nagyobb létszámú hadsereget tenne szükségessé. A megszállásban különben a francia csapatokon kívül angol és belga csapatok is részt vesznek.

A sovinszta francia lapok, a „Temps” és az „Echo de Paris” nincsenek megelégedve a megszállás tempójával. Követelik, hogy

a szövetségesek a szankciók végrehajtásában több erélytelj járjanak el.

A Mainzban megjelenő „Echo de Rhin” követeli, hogy a megszállást a Rajna jobbpartján harminc kilométerre terjesszék ki. A német lapok a legnagyobb nyugtalansággal tárgyalják a megszállás ilyenarányú kiterjesztését és úgy vélik, hogy Franciaországban megerősödött az annexió politikája.

Dr. Simons német külügyminisztert Berlinben olyan lelkes fogadtatásban részesítették, amelyhez hasonlót még Berlin nem látott. Az állomás épülete körül óriási tömeg gyűlt össze. Amikor a német külügyminiszter a delegáció tagjaival elhagyta a pályaudvart, a közönség német nemzeti dalokat énekelt.

A külügyminiszter fogadásán jelen volt maga Ébert is, a köztársaság elnöke,

aki köszönetet mondott a delegáció tagjainak nehéz és fáradságos munkájukért. A német delegációnak az a véleménye, hogy a londoni konferencia a nacionalista francia sajtó sikerét jelenti, amelyik tervszerűen dolgozott azon, hogy a londoni konferencia ne záruljon le eredménnyel. Általában rokonszenvvel nézi a német közvélemény a delegáció tagjait és az első és kellemetlen benyomáson túl méltányolja és megérti annak munkásságát.

Bár a közvélemény nem fordult el Simons külügyminiszter mellől,

a parlamentben mégis igen sokan vannak, akik elítélik Simonst a londoni magatartásáért.

Igy többek között, mint a „Vossische Zeitung” írja, a külügyi bizottság legutóbbi ülésén Helfferich támadta élesen Simonst és kritikájában szétszedte annak beszámolóját. A demokraták és szociáldemokraták hasonlóan bírálják Simonst magatartásáért, bírálják a német ellenjavaslatokat és hangsúlyozzák, hogy Németország Londonban súlyos diplomáciai hibákat követett el, olyan hibákat, amiknek következményei beláthatatlanok. Simonst igyekezett védekezni a támadásokkal szemben, igyekezett londoni politikáját mentesíteni, de az ellene irányuló hangulatot mégse tudta megváltoztatni. Beismerte, hogy

tulment a kapott megbízáson, mert megbízás nélkül ajánlott öt évre szóló megegyezést.

Ezt is azért tette azonban, hogy elejét vegye

a szakításnak. Nem rajta mulott, hogy a szákiás mégis megtörtént.

Washingtoni jelentések szerint az amerikai pénzügyi köröket rendkívül elkedvetlenítette a londoni szakítás híre. A legnagyobb nyugtalansággal figyelik az Európától érkező híreket és az antantszankciók végrehajtásától az egész nyugateurópai helyzet felborulását várják. Az amerikai sajtó, az antantbarát lapokat kivéve, azt hiszi, hogy

az antantintézkedéseknek még sem lesz olyan dezorganizáló hatása,

mint amilyent az első pillanatra vártak. A megszállás kellemetlenül érinti a megszállott területek lakosságát, rövid időre megbénítja ott a normális életet, de végül is nyugalmat fog teremteni. Az amerikai lapok nem hiszik, hogy a vámok beszedését végre tudják gyakorlatilag is hajtani a német határ mentén.

A angolok harca az irek ellen

A felkelők lelőtték egy angol tábornokot — Megölték Lemerick város polgármesterét

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

London, márc. 13. Az ir felkelés mind több gondot okoz az angol kormánynak. Hajón és vasuton állandóan történnek csapatzállások Irország különböző városiba, hogy katonai erővel végleg elfojtsák az ir forradalmárok lázadását. Clobamin közelében összeütköztek az ir felkelő csapatok az angol katonasággal és a harcokban az irek megölték Gummi tábornokot, más tisztet és katonákat is.

Az összeütközés előzménye az volt, hogy teherautókon csapatokat szállítottak Clobamin városába, de a kocsiakat megállították a sinnfeinerek, akik barrikádokat emeltek és onnan gépfegyverrel és gránáttal támadták az angol katonákat. A harc közel egy óra hosszat tartott és mivel a sinnfeinerek fegyverrel és munióival jól el voltak látva, a felkelők győzelmével végződött. A megölt Gummi tábornok különben annak a katonai vizsgálóbizottságnak volt a vezetője, amelyik Mallov városában folytatott vizsgálatot az ott megölt vasutasok ügyében.

Irország csaknem minden nagyobb városában fellángolt a harc. Az angol katonaság a legnagyobb kiméletlenséggel igyekszik a forradalmat elnyomni. A forradalmárok azonban igen jól vannak szervezve, van géppuskájuk és bombájuk és elszántan védekeznek a reguláris csapatokkal szemben. A gyilkosságok, merényletek és gyújtogatások még mindig napirenden vannak. A földalatti harc kiméletlen és erőteljes. Az angol kormány katonai rendszabályai több áldozattal járnak, mint sikerrel.

Limerick ir városban éjszaka megölték a város polgármesterét. A polgármester angol-szász volt, az ir mozgalom ellensége, aki a legnagyobb kiméletlenséggel üldözte a sinnfeinereket. Legutóbb is több lázadó sinnfeinert lövett agyon. A hatóságok megindították a nyomozást. Az a gyanu, hogy a gyilkosságot sinnfeinerek követték el, akik megölt társaikkal matt akartak ezzel bosszút állani.

Ausztriának elengedik a jóvátételt

Páris, márc. 13. (Damian.) Az „Echo de Paris” szerint a szövetségesek el fogják engedni Ausztriának a jóvátételi kötelezettségei teljesítését.

A spanyol miniszterelnök merénylői.

Barcelona, március 13. Dato miniszterelnök gyilkosainak, kik a nagy zűrzavarban elmenekültek, cinkosait kézrekerítették. A merénylet Alfonz királyt mélyen megrájdította. Dato helyét Bugdoll pénzügyminiszter foglalta el, kit a király kormányelnökké nevezett ki.

Erdélyesebb akció a kolozsvári tőzsdéért

A tőzsdebizottság személyesen tárgyal a kormánnyal — Miért kell az árutőzsdét is Kolozsváron felállítani

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Az „Uj Kelet” a legutóbbi kereskedelmi és ipa. kamarai közgyűlésről szóló beszámolójában közölte, hogy két kolozsvári kereskedő az értéktőzsde felállítására ellen foglalt állást. Ezzel egyidejűleg Nagyváradon is gyűlésezett az iparkamara, ahol Mazucchi Gusztáv, Erdély kereskedelmi felügyelője tudomására adta a megjelenteknek, hogy a román kereskedelmi törvények szerint minden kereskedelmi és iparkamara kérheti, hogy mellé árutőzsdét állítsanak fel, minthogy Romániában a tőzsdék a kamarákkal szoros együttműködésben vannak. A nagyváradai lapok Mazucchi felügyelő eme kijelentését úgy kommentálták, hogy az árutőzsdét Nagyváradon állítják fel és Kolozsváron csak az értéktőzsdét fogja kapni. Holott Mazucchi kijelentéséből egyáltalában nem következik, hogy Kolozsváron ne kapjon árutőzsdét. Sőt a legtöbb valószínűség szerint, úgy az árutőzsdét, mint az értéktőzsdét Kolozsváron létesítik.

Erdélynek ugyanis négy olyan árucikke van, amelyek az árutőzsde szempontjából számításba jöhetnek és ezeknek termelési és forgalmi központja Kolozsvár. A fának, amely egyik legjelentősebb cikke lesz a tőzsdének, kereskedelmi központja Kolozsvár és Marosvásárhely. Kolozsváron van a székhelye a két legnagyobb fakereskedelmi intézetnek, a Forestiernek és a Forestának és Marosvásárhelyen szintén hatalmas faipari vállalatok vannak. Marosvásárhely pedig tudvalevőleg előzőnek csatlakozott a kolozsvári tőzsdemozgalomhoz. A szesz termelése és kereskedelme Kolozsváron, Nagyszebenben és a Kolozsvár környékén levő Mezőségen a legelőkeltebb. Nagyszeben szintén a mellett van, hogy a tőzsde székhelye Kolozsvár legyen. A lőhere, amely a háboru előtt a legjelentősebb kiviteli cikke volt Erdélynek és amelyet az amerikai tőzsdén is jegyeztek, Kolozsváron és környékén van még mindig leginkább forgalomban. A Banca Centrala újabban erős érdeklődést mutat a lőhere iránt, felvette üzletkörébe és forgalmát a régi nivóra akarja emelni. A cement, amely a csatolt területek negyedik nagy kiviteli cikke, ugyancsak itt és Tordán van a legnagyobb mennyiségben és kereskedelmi forgalmát Kolozsvárról irányítják.

Nyilvánvaló tehát, hogy az árutőzsdét Kolozsváron fogják felállítani, amely felé mind ezeknek a cikkeknek forgalma gravitál.

A tőzsdemozgalom jelenlegi helyzetéről Ratiu Domokos, a Banca Agrara vezérigazgatója és a tőzsdei előkészítőbizottság elnöke munkatársunknak a következőket mondta:

— A tőzsde ügye jól áll és egyáltalában nem igazak azok a hírek, amelyek nézeteltérésekről és szétfuzásról szólnak. A tőzsde a kereskedőknek, gyárosoknak csak hasznára lesz és talpra fogja állítani egész gazdasági életünket. Még e hó 23-án Bukarestben lesz a tőzsdebizottság, amely a különböző erdélyi és bánáti kamarák tükáraival el fog járni a kormánnyal a kolozsvári áru-értéktőzsde felállítására érdekében. A bizottságban minden nemzetiség képviselve van. A tőzsde iránt rendkívül nagy az érdeklődés, mindenki türelmetlenül várja már, hogy megnyitják.

A Bukarestbe menő bizottság elnöke Ratiu vezérigazgató és tagjai között van dr. Kiss Mór volt egyetemi tanár, Bergleiter a Hermannstädter Sparkasse vezérigazgatója és Polony szenátor.

— A vámvizsgálat megszigorítása.

Bukarestből jelentik, hogy a központi vámigazgatóság rendeletet adott ki az összes vámhivataloknak, melyben meghagyja, hogy a határon kivitt csomagokat és szállítmányokat a jövőben szigorúbban és a fontosabb szállítmányokat lehetőleg a hivatal főnöke tüzetesen vizsgálja át. A központi vámigazgatóság ugyanis meggyőződött arról, hogy a kivitelre megengedett áru között igen sok tiltott árucikket rejtenek el és főleg pezsgőt, illatszereket.

Benes cseh külügyminiszter beszéde

a Lengyelországgal való tárgyalásokról, a többi államokhoz való viszonyról, a német és orosz kérdésekről

— Az Új Kelet tudósítójától —

Prága, márc. 12. Benes dr. külügyminiszter a szenátusban külügyi expozéét mondott Heller és Niesztner német szenátorok interpellációjára, akik kérdezték a minisztert, mit végzett Franciaországban és tárgyalta Lengyelországgal a szövetségről, valamint a hadianyagnak Lengyelországba való szállításáról.

— Ez interpellációra — mondotta Benes — két vagy három mondattal válaszolhatok. Mondhatom egyenesen, hogy

Lengyelországgal való tárgyalásról nincs szó,

hogy a hadianyag átszállítása béke időben oly kérdés, melyeket nemzetközi egyezmények szabályoznak és a Csehszlovák köztársaságnak csak ezek szerint lehet eljárnia.

— Ez alkalmat felhasználom arra is — hogy rámutassak külföldi tárgyalásaimra és kifejtssem a Csehszlovák állam külügyi politikájának jellegét.

— Gasparri bitorossal való tárgyalásairól közölhetem, hogy az egyháznak az államtól való elválasztása ügyében a Vatikán azon az állásponton van, hogy elvi okból nem lehet az elválasztást elfogadnia.

Mindamellet, ha a szeparációt csehszlovákiaiában oly mérsékelt módon hajlják végre, mint Braziliában, a Vatikán részéről az „eltérés” álláspontjára helyezkedik és lehet találni modus vivendit a Vatikán s a köztársaság között. Ez tehát politikai kérdés lenne s a pártok megegyezésével kellene oly formulát találni, hogy a köztársaságnak se belügyi, se nemzetközi szempontból ne legyen nehézsége.

— Az utódállamok közti tárgyalás, a portorosei konferencia április elsején lesz megtartva. Ezt Rómában márc. 31-én elértekezlet vezeti be.

Ezután ismertetette a lengyel-francia tárgyalásokat. Ezek nem irányultak a csehszlovák köztársaság ellen. Bizonyosságot szereztem róla — ugymond — hogy az összes nyugati barátaink,

különösen Franciaország iránt a legkitünőbb a viszonyunk.

Az utolsó két évben külügyi politikánk sikert a legőszintébb viszonyt létesíteni Jugoszláviával, Romániával és Olaszországgal, a legőszintébb barátságot megalapozni a Franciaországgal s Angliával való őszinte barátság határvonalán. Ausztriával, Bulgáriával és Németországgal korrekt szomszédi viszonyt létesítettünk. Épen most kezdjük eltávolítani az akadályokat, melyek közöttünk és Lengyelország között vannak.

Egyidejűleg Magyarországgal is megkezdjük a tárgyalást.

Oroszországgal szemben úgy állunk, mint nép a néppel, állam az állammal, de semmi szín alatt sem mint párt a párttal szemben.

— Franciaország nagy szolgálatot tesz az európai békének, midőn közvetítőként lép föl Lengyelország s mi közöttünk. Megállapítottuk a módokat, hogyan lehet a gazdasági s kereskedelmi tárgyalásokat gyorsan fölvenni.

A francia német vizálys a reparáció kérdésében a helyzet nagyon komoly. Mindkét fél tudatában van, hogy ez a háboru után a legfontosabb pillanatok egyike és hogy

minden elhatározásnak messzeható következményei lehetnek.

— Kötelességünk, hogy az összes nehézségekre s minden eshetőségre elkészültek legyünk. Ez a figyelmeztetés elegendő ahhoz, hogy mihez tartsa magát lakosságunk úgy a külügyi, mint a belügyi helyzetet illetőleg. Szükséges, hogy lakosságunk nyugodtan maradjon és nyugodt maradjon is. A mostani rendes állapot nem fog változást szenvedni; mert erre egyelőre semmi ok nincs.

— Mielőtt Oroszországban a helyzet úgy alakul, hogy politikai érintkezést létesíthetünk vele, egyelőre

kénytelenek vagyunk bármely formában gazdasági érintkezést létesíteni vele.

E célból tárgyalunk, hogy országunkba orosz gazdasági és kereskedelmi misszió jöjjön. Egyidejűleg a legnagyobb buzgósággal

létesítünk konzulátumokat az Oroszországot körülvevő országokban. Mihelyt Lengyelország és Oroszország között a béke létrejön, ezt a politikánkat Lengyelország és Románia is követelni fogják. Anglia részéről is fontos kísérletek történnek, melyek úgy látszik, rövid időn belül a megvalósulás stádiumába lépnek. Az olasz kormány hasonló lépéseket tett. Franciaország is jóváhagyta, hogy a francia polgárok a saját rizikójukra felvegyék Oroszországgal a kereskedelmet.

— Ezek után újból hangsúlyozom külpolitikánk alapelveit:

1. A béketárgyalások kezdő pillanatától törekvéseink arra irányultak, hogy a határkérdések s egyáltalán az összes kérdések, melyek közöttünk és szomszédaink között konfliktusokat idézhetnek elő, mielőbb intéztessek el.

2. A területi konfliktusok elintézése után összes erőinkkel a rá törekedtünk, hogy a régi gyűlölködést kiküszöböljük s a normális politikai, gazdasági és kereskedelmi érintkezéseket felvegyük.

3. A mai Európának pénzügyi és gazdasági helyzete arra készíti bennünket, hogy külügyi politikánkban mind nagyobb figyelmet fordítsunk ezekre a kérdésekre és hogy igyekezzünk gyorsan kiépíteni a kölcsönös gazdasági közösséget a középeurópai nemzetek között, amivel elháríthatjuk a háboru veszedelmét. Ez a béke barátságga és kölcsönös szoros együttműködéssé válhat.

4. Európa két nagy állama: Németország és Oroszország nagy nehézségekkel és akadályokkal küzdenek, ami nemcsak a két országot, hanem egész Európát megbénítja. Tekintetbe véve a hatalmi politika szükségét, a békeszerződések szisztematikus érvényesítése céljából gondoskodunk kellett államunk biztonságának feltételeiről s egyúttal elő kellett készíteni az új európai helyzethez a fejlődést. Ezen politikai realitásoknak kifejezése a kis antant politikája.

5. Politikánkat mindig az a törekvés irányította, hogy erőnket se túl ne becsüljük, se le ne becsüljük.

A nyilvánosságnak minden esetre a biztonság érzetét akarjuk nyilvánítani. Politikánk semmi szín alatt nem akar felelőtlen politika lenni. Politikánk a békének és konszolidációnak elvi politikája.

Megkezdődik az általános összeírás

Uj bejelentés — Bizottság jár ház-ó-házra — Felülvizsgálják mindenkinek az igazolványait

— Az Új Kelet tudósítójától —

A Monitor Oficial 261. számában megjelent és az Új Keletben ismertetett általános összeírásról szóló rendelet végrehajtása egy-két nap múlva megkezdődik. Az erről szóló hirdetményt holnap bocsátják közre.

A rendőrprefektúra felvilágosítása szerint az összeírást a kerületi rendőrkapitányságok fogják végezni. A háztulajdonosok minden egyes fő és albérlőjük számára három három bejelentőlapot kapnak, amelyeket a bejelentésre kötelezettekkel, ezáltal tehát minden községi családfővel vagy magányosan lakó férfivel, nővel pontosan ki kell tölteniük. A bejelentőlapok összes példányait a kerületi kapitányságnak kell átadni, ahol valamennyit láttamozzák és lebélyegzik. A bejelentőlap egyik láttamozott és bélyegzett példányát igazolás végett visszaadják a bejelentettnek.

A bejelentés megbízhatóságát minden kerületben három-négy bizottság fogja ellenőrizni, amelyek a házakat sorra járják, át vizsgálják mindenkinek a személyére vonatkozó irásait és a bejelentésről visszakapott igazolópéldányát, hogy ezáltal az adatok valódiságát ellenőrizzék. Akí bármely adatot hamisan jelentett be, a törvény szerint büntetettetik.

Ha a bejelentés után a bejelentettieknél lakás- vagy egyéb változás fordul elő, a változás tizenkétórán belül először a kerületi rendőrkapitányságnál, azután a központi rendőrprefektúra (Calea Victoriei 42.) bejelentőhivatalában (I emelet 12.) bejelentendő.

PISZPUS

(*) A politikai csárdákban urak duhajkodnak, de azért ket legény nem fr meg azokban sem. Legalabb olyan kettő nem, mint amilyen Andrássy és Prohászka. Sokáig nem értették meg egymást és nagyszerűen megfélemték, egy szer csak érieni kezdtek egymást és erre sebbel-lobbal szótvaladoztak. Ez e napokban történt, mikor Andrássy a Keresztény-nemzeti csoporthoz csatlakozott. Andrássy bekapcsolta magát, Prohászka pedig kikapcsolta magát. A püspök megfutott a gróf elől, pedig a gróf egy kukkot se szolt még a szándékairól. Akárcsak az adós az adomában, mikor látja, hogy jön a hitelező. Az adós utána szolt: mit szaladsz, hisz azt se tudod mit akarok. De ha szaladsz, akkor mégis tudod, hogy mit akarok. És ha már tudod, hogy mit akarok, akkor mért szaladsz? . . . Andrássy még nem mondta meg, hogy mit akar a keresztény-nemzeti csoportban. Mit szalad hát Ottokár püspök, mikor még nem tudja, hogy Andrássy mit akarhat? De ha fut előre, akkor mégis tudja, hogy mit akarhat a nemes gróf. És ha már tudja, hogy ez mit akar majd, akkor mért szalad, hiszen egészen bizonyos, hogy egyet akar.

*

(*) Vázsonyi megint Pesten van. Másfeléig az emigráció keserű kenyérét ette; a kenyérhez jó, zsiros rostélyost evett, ami nem volt keserű, de azért nem nagyon smakkolt, mert rossz dolog az, mikor az ember önmagára marad és ez az ember épen Vázsonyi. Csak Vázsonyi tudja, meg az a jó isten, hogy mit jelent az, ha az ember másfeléig furtonfurt csak a Vázsonyi társaságában eszi az emigráció keserű kenyérét. Vázsonyi a Vázsonyi társaságában ette, hát bőven rászolgált arra, hogy végre már elviselhetőbb társaságba juthasson. A nagy Vilmos direkté a kurzus kedvéért szakított az emigrációval. A zsidóság nagyon sokat kapott már a kurzustól, mért ne kapjon egyszer a zsidóktól a kurzus is valamit? Vilmost kapta. Mint a zsidónak kapta, mert ő a legfeszesebben megadjuztált mint a zsidó. Igazán kirakatba való. Most aztán minden rendben lesz. A keresztény kurzus a kirakatgój-ok kiegyensúlyozására haza hozta a kirakat-zsidót és mutogathatja országának világnak, hogy lám, mi már konszolidálunk. Már a politikai forgalom is megindult minálunk és minden kapható, még Vázsonyi is. A zsidó tanuló persze e közben nem kapnak iskolát, a zsidó tanító nem kap katedrát, a zsidó bérlő nem kap bérletet és a zsidó közélet nem kap friss levegőt, de ez nem jelent semmitse. Hiszen Vilmoska kapott kirakatot és ez többet mond, mint akármicsoda. Mert alapjában véve ennyi meg sem illeik talán, sem öt, sem a zsidóságot. A Vilmoska számarányához képest sok ez a nagy kirakat és a zsidók számarányához képest sok ez a nagy Vilmos. Hiába no, kár acsarnogni a kurzus ellen. A kurzus felhuzza a röllöt és megmutatja Vilmost, a kirakat zsidót. Ekkor aztán merje mondani valaki, hogy Magyarországon antiszemizmus dúl. Már hogy dúlna, mikor Vilmos a kirakatban van.

*

● Istenem, mennyit beszélnek! Ahány államférfiu és politikus van a világon, mind mond valamit, abban a gögös és gyámoltalan hitben, hogy az ő kritikájuk, ötletük, agytornájuk fogja a világot megváltani. Statisztikát kellene összeállítani arról, hogy az öt kontinensen percnként hány népboldogító szó hagyja el a világboldogító ajkát. Lloyd George most tüzet fu a németekre. Simons se marad adós, visszakiáltozza a maga vádjait. Két világ és két világerdek gyürkőzik egymás ellen és mennél több szót vadósna egymás fejéhez, annáljobban forr mindkét parton az epe, dagad a máj és torzul az ábrázat. És vitakoznak, szavaikkal egymást dögönyözik, rendért, békéért, nyugaloméért, életért, szeretetéért kiáltoznak és nyugtalanságot, békétlenséget és gyűlölködést öntenek szét az emberi világ tengerén. Mert csak beszélnek. És ha cselekszenek is, mindig a fordítottját annak, amit kellene. Mert mindig csak beszélnek: Lloyd George, vagy Briand, vagy Simons, vagy Harding, szavakat halmoznak és megbülvölve szavaik ingerlő hamisságától, nem látják a valóságot, a történelmet, amely multjával tanulságokat tanít, jelenével figyelmeztet és jövőjével fenyeget. Nem látják a valóságot, az életet, az emberket, akiktől olyan messze állanak, mint az élethez és az emberekhez az ő hamis szavaik.

HIREK

Az Uj Kelet telefonjai:

Szerkesztőség: 977
Kiadóhivatal: 844
L. N. Sz.: 556

A ssékelyudvarhelyi zsidó nők

És szólott az Örökkévaló Mózeshez következőképen: Beszélj Jisraél fiához, hogy hozzanak nekem dézsmát, mindenkitől, akit a szíve ráhajt, s zadjétek be a dézsmámat. Móz. II. 25; 1.
És minden műértő-lelkű asszonyos, szöttek az ő kezeikkel, és elhozták a szöttestüket az égcsínké, a biborvörös és karmazsinszínű fonalból valókat és a bissusból valókat. És minden asszonyok, akiket szívük ráhajtott a művészetek értésében, meghimezték a szötteseket. Móz. II. 35; 25-26.

Akkor „törömák” nek nevezték, most „mászár” nek hívjuk. És Keren-Hajjeszód-nak hívjuk manapság és Keren-Hajjeszód-nak tudok akkor is, háromezer évvel ezelőtt: népet, országot, nemzetet megszervező alapnak. Az egyiptomi rabszolgásgazdagság vaskohójából kiszabadult, demoralizált népek kellett a népi egységet megadni. A Vezér, felállította a népi egység, a nemzetváltás szimbólumát, a frigysátort — „és minden műértő-lelkű asszonyok szöttek az ő kezeikkel és elhozták az ő szöttestüket” — a nemzetváltás szimbólumának, a frigysátornak felépítéséhez. — A kétezreszlendős szétszóratásnak, testet-lelket elnyomorító gettóijából kiszabadult, demokratiszt népek kell a népi egységet megadni. Sors úgy akarta, hogy visszakaphassuk, népi egységünknek, újranemzetváltásunknak legfőbb attributumát és egyetlen biztosítékát, a régen elvesztett Zsidóországot. Országról-országra, és szívektől-szívekig száll repesve az újra magára talált zsidó nép, az újra épülő zsidóállam bizakodó kiáltása: „Jisraél fia hozzanak nekem dézsmát, — mindenkitől, akit szíve ráhajt zadjétek be a dézsmámat!” — És a nevek, a fogalmak változhattak, a zsidólélek maradt az, ami évezredek előtt volt. „És minden műértő-asszonyok szöttek az ő kezeikkel...”

Székelyudvarhelyről kapjuk a hírt. A ssékelyudvarhelyi zsidó asszonyok és lányok, zsidó színek gyönyörűsége munkára szövetkeztek. Elhatározták, hogy minden tizenhat évet betöltött zsidó nő, asszonyok és lányok, kézimunkákat készítenek. A kézimunkákból kiállítás rendeznek — a Keren-Hajjeszód, az országszerző alap javára. A kézimunkákat május 15.-ig készítik el.

Lehet, hogy így van ez. Háromezer-estendővel ezelőtt tettbe lendült akarát egyszerűen csak megroppan, kihuny és nincs tovább. Háromezer estendő mulik el, nemzedékek pusztulnak el nemzedékek után, országok és világok dölnék romba, — és egyszer csak, — a ködös ósidoőkben tettbe lendült, semmibe felejtődött akarát újra magáraébred, — és nem is csodálkozik — és észre se veszi világ és nemzedékek változását, — folytatja útját, ott, ahol abbahagyta, és azokkal az eszközökkel, melyekkel megkezdte. „És minden asszonyok, akiket szívük ráhajtott a művészetek értésében meghimezték a szötteseket...”

De nem is erről akarok én írni. Hanem ezt: így hódítunk mi országot, és ezek a mi hőscink. És ha a világgénius megundorodott a sok vér, a sok kard, a sok halott láttán, viduljon meg az ő lelke a mi ország-szerző hadjárataunkon. Himzöttü a kard, a mi háborunkban és biborfonálal és bissussal művészkedő asszonykezek a mi zászlótartóink: ez a mi országszerző hadjárataunk egy csatája, ezek a mi hő seregünk egy zászlóalja. És Kolozsvárról, életet hirdető csatás kiáltás új-jong Székelyudvarhely asszonyai és lányok felé: ti vagytok a Szin pusztá ujeletrekelt zsidó asszonyai, ti vagytok az országszerző hadjár, gyönyörűsége harcossai. És Zsidóor-

szág küllő feléjük ezt az üzenetet: selymek helyett adom ölelő othonomat, aranyfonállokért, aranylő keleti napsugaramat és vászonbá-himzett színeitekért az élet, a szerelet kacagó színeit, Szin pusztánah új életre kelt gyönyörűsége asszonyai: székelyudvarhelyi zsidó nők. g. j.

Tudnivalók a Purimszámóról.

Az Uj Kelet purimszáma „Slemil” címen március 20-án jelenik meg. Purimnapján rendes nap is megjelenik, tehát a purimi szám a szerkesztőségnek külön kiadása, amely így az előfizetési díjba nem értendő bele. Az Uj Kelet előfizetőinek tehát ugyancsak hat lei beküldése mellett meg kell rendelniük a megrendelők számának megfelelő példányszámban megjelenő purimi számot. A Slemil az Uj Kelet alakjában humoros és satirikus rajzát adja magának az Uj Keletnek, a mozgalomnak, a szereplő egyéneknek. Purimkor mindent szabad — a Slemil tehát senkit sem kímél, legkevésbé az Uj Kelet szerkesztőit és munkatársait. Az Uj Kelet bizományosai felhívtnak, hogy három napon belül közöljék, hány példányra tartanak igényt rendes feltételek és jutalék mellett.

Visszavonják a lapbetiltási rendeletet.

A betiltott lapok szerkesztői és kiadói ma délelőtti megjelentek Tanasescu államtitkárnál és hivatkozva arra az értesülésükre, amely szerint Argetoianu belügyminiszter a kolozsvári prefektus intézkedését felfüggesztette és a lapok ismét való megjelenését megengedte, arra kérte, hogy adjon felhatalmazást a lapok ma este, illetőleg holnap reggel való megjelenésére.

A belügyi államtitkár erre személyesen sieset a táviró szobába és felhívta Bukarestet. A Hughes apparátus azonban nem jól funkcionált és a fővárossal való érintkezés ma délelőtt elmaradt. A várakozó újságírók: dr. Dobó Ferenc, dr. Grois László (Ellenzék) Olajos Domokos (Ujság), dr. Weisz Sándor és dr. Zágony István (Keleti Ujság) arra kérték az államtitkárt, hogy feltétlenül engedje meg a lapok megjelenését, minthogy több mint valószínű, hogy a lapokra történt intézkedés időközben meg fog érkezni Kolozsvárra. Az államtitkár ennek a kérésnek nem tehetett eleget azzal érvelvén, hogy nincs módjában hivatalos értesítés nélkül ilyen fontos intézkedés megadására. Türelemre intette őket és megígérte, hogy maga fogja délután szorgalmazni az újságok ügyét.

Zsidó érettségi vizsgák. Lembergben jelentik: Néhány nappal ezelőtt az itteni zsidó gimnáziumokban megtartották az első érettségi vizsgálatokat. A vizsgálatokon a tanterületi főigazgatósg kiküldöttjei elnökölték.

A református kollégiumban lesz az árumintavásár. Az árumintavásár ügyében tegnap dr. Kis Béla kamarai titkár tárgyalást folytatott Kovács Dezsővel, a Farkas utcai református kollégium igazgatójával, aki hajlandó a kollégium összes termeit és udvarát a vásár rendelkezésére bocsátani. A kollégium előljárásága a napokban fog dönteni ebben az ügyben és döntése minden valószínűség szerint kedvező lesz.

Ukrán árvák palesztinai zsidó családként. Jaffából jelentik: A palesztinai zsidó nőegyesületek szövetsége felhívást tett közzé, amelyben rámutat az Ukránban szenvedő zsidó árvákra és felszólítja a módosabb zsidó családokat, hogy ezeket az árvákat fogadják házukba és neveljék fel a zsidó társadalom hasznos tagjaivá.

Chevra Kadisa közgyűlése

Kolozsváron. Vasárnap délután tartotta a kolozsvári Chevra Kadisa szentegylet rendes évi közgyűlést Rosenzweig Antal elnöklété mellett. A titkári jelentést és beszámolót Weisz Sándor elnököltette, amelyből kitűnik, hogy az egyesület igen dicséretes és eredményes munkát végzett az elmúlt évben és szép eredményekre tekinthet vissza. A tagok nevében Rimóczi Jakab méltatta a nehéz viszonyok között is eredményesen működő vezetőség érdemeit és javasolta, hogy a felmentést egyhangulag adják meg és a lelépő vezetőség jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. A közgyűlés így is határozott. Kimondták a tagdíjak felemelését is. Ezután jelölő bizottságot küldtek ki az új vezetőség jelölésére, de akkor meglehetősen vihar támadt arról, hogy kész listával akarják a szavazásokat megtartani, úgy hogy a választásokat el kellett halasztani.

Nagyvárad Törekvés — Kinizsi

13:1. A nagyvárad Törekvés vasárnap délután tartotta meg szezonnyitó mérkőzését. Ellenfele a nagyvárad Kinizsi volt. A Törekvés csapata isklaméközést rendezett s 13:1 arányban megverte ellenfelét. Kitűnt a Törekvés csapatában Strock II., Strock I., Klein és Székely.

Vissza akarnak jönni a repatriáltak.

A kolozsvári állambiztonsági főfelügyelőséghez napról-napra érkeznek kérvények, amelyek a Magyarországra repatriáltak újra bebocsátását kérik Romániába. A kérvényeket részint a repatriáltak Kolozsváron maradt hozzátartozói, részint maguk a repatriáltak küldik Budapestről. Az állambiztonsági főfelügyelőségtől kapott információk szerint csak a legkivételesebb esetben engedik meg, hogy a már egyszer repatriáltak visszatérhessenek Románia területére. A legtöbb kérvényt elutasítják.

Tovább tart a vámtanácskozás.

A vámkérdésekben múlt héten megkezdődött vámtanácskozás gyenge érdeklődés mellett tovább tart. Az iparkamara felhívja a kereskedőket és iparosokat, hogy a tanácskozásokon vegyenek minél nagyobb számban részt, hogy ezáltal a március 13-án összeülő vámkonferencián már határozatokat hozhassanak.

A rendőrségi személyzet kiképzése.

Az Uj Kelet megírta, hogy a rendőrprefektúrán rendezes tanításban részesítik a rendőrtiszteket és a legénységet. Ezt a tanfolyamot most egy négyhétre terjedő konferenciával bővítették ki, amelyben az előadók Popovic Valér rendőrprefektus, Stefanescu Marin és Lupas Joan egyetemi tanárok, akik román történelmet és alkotmánytant tanítanak, Cosma táblai főügyész, aki a bünygyi eljárásokról és a büntetőjogról ad elő és dr. Totoian Juon tiszti főorvos, aki egészségügyre oktatja a hallgatókat. A rendőrség személyzete így tisztába jön az általános ismeretekkel, aminek a közbiztonság csak hasznát látja.

Purim-ünnepély Temesváron.

A temesvári zsidó liceum ifjusága március 19-én este, a temesvári tiszti-polgári kaszinó összes termeiben műsoros purimestélyt rendez, amelynek száma — ének, zene, szavaltatok, jelenetek és tornamutatványok — az intézetek növendékei fogják előadni.

Az új szatmári orthodox fő-

rabbi elfoglalta hivatalát. Szalmárról jelentik, hogy a szatmári orthodox zsidó hitközség új főrabbija, Grünwald Lázár Dávid, a volt felsővisói rabbi szép ünnepségek keretében a napokban foglalta el hivatalát. Fogadására a pályaudvaron sok ezer híve, a hatóságok képviselői és dr. Jordán Sándor, a statusquo hitközség főrabbija is megjelentek és üdvözölték az új főrabbit. Az orthodox zsidó nagytemplomban ünnepi istentisztelet volt, este pedig bankettet rendeztek, amelyen megjelentek a rabbi messziről jött volt tanítványai is.

Folyóiratok.

Tegnap jelent meg a „Szemle” irodalmi hetilap legújabb száma, amely Nagy Géza irodalmi értékű elbeszélését, Ben Ami kitűnő francia versfordítását, irodalmi tanulmányokat, kritikai jegyzeteket és sok más érdekes írást tartalmaz. A „Pásztortűz” változatos tartalommal szintén megjelent.

Sir Herbert Samuel a cserkészszövetség elnöke. *Haifából* jelentik: A palesztinai nevelési osztály vezetősége azzal a tervvel foglalkozik, hogy a különböző cserkészszervezeteket nagyobb szervezeti egységbe tömöríti, de úgy, hogy az egyes cserkészalakulatok ne veszítsék el önálló karakterüket. Ezügyben az érdekeltekkel számos megbeszélést folytattak. Sir Herbert Samuel a nevelési osztály felkérte a szervezet vezetésére (Chiefscout). A kormányzó ezt a meghívást elfogadta.

Terstyánszky Károly meghalt. *Bécsből* jelentik, hogy nádasi Terstyánszky Károly, volt osztrák-magyar hadseregbeli vezérezredes, a napokban 67 éves korában meghalt. Terstyánszky a háború előtt a budapesti IV. hadtest parancsnoka volt, háború alatti működését sokfelé képen kommentálták. Aufenberg volt osztrák-magyar hadgyógyintézet emlékirataiban érdekes főljegyzéseket találunk a most elhunyt Terstyánszky Károlyról, aki különben már az 1917. év vége óta aktív katonai szolgálatot nem teljesített.

A Tisza pör főtárgyalása. *Budapestről* jelentik: A Tisza gyilkosság főtárgyalását még márciusban megkezdik. Fenyves László szabadlábra helyezését kéri. A kormány érintkezésbe lépett az osztrák kormánnyal a gyilkossággal vádolt Csernyák Imre és Pogány József kiadatása ügyében.

Wagner bemutatja a román operában. A román nemzeti operaház művészei nagy ambícióval és lelkesedéssel készülnek az első Wagner-premierre, a Tannhäuser előadására. A premier napja még nincs meghatározva, miután a belügyi államtitkárság az ünnepekre való tekintettel 3 napos szünetet rendelt el. Ha a rendezetet felfüggesztik, a bemutató ünnepi előadást március 16-án megtartják. Hétfőn este félnyolckor a sajtó képviselői és a megbízottak előtt lesz a Tannhäuser jelmezes főpróbája.

Eszperanto-est Marosvásárhelyen. *Marosvásárhelyről* jelentik, hogy az ottani eszperantisták Cseh Andor Láni Oszkár és Metz István vezetésével szépen sikerült eszperanto-estét rendeztek. A műsort az Eszperanto-himnusz vezette be, majd eszperanto dalokat énekeltek, versek, szavaltatok, sőt egy eredeti egy felvonásos eszperanto bohózatot is mutattak be. Az estét az eszperanto énekar vidám dala zárta be.

A Foresta nacionalizálása, illetve fuziója. Az „Industria Lemnului” arról értesül, hogy a „Foresta” fűrészvállalás Castiglione, dr. Goldfinger Grosz Béla és Ungár, a Banca Comerciala di Milano igazgatója két hétig Bukarestben tartózkodtak, ahol tárgyalásokat folytattak a „Foresta” nacionalizálása tárgyában. A tárgyalások eredményre is vezettek, amennyiben a „Foresta” fuzionált a kolozsvári „Intreprinderile Forestiere Romane S. A.” fatermelő vállalattal.

Sétahangverseny és koncert a képzőművészeti tárlaton. Szerdán márc. 16-án délután 4-7 óra között a megyeházában lévő kiállításon a román opera zenakara sétahangversenyt rendez. Március 17-én a Művészeti Szalon IV. és utolsó hangversenyét tartja, melyen fellép R. Malcher brassói bigorádiumvész is. Jegyek Lapage és Anca könyvkereskedésében kaphatók. Kolozsvár városa a kiállításon megvásárolta Dadaş Gerő képét a Fuvágókat, Paál Albert tájképet, és Iliea La Inca Virág esendéletét és Papp Aurél Aquatotját.

A csehszlovák állampolgárság. *Prágából* jelentik: Az állampolgárság ügyében a baloldali szocialisták indítványt terjesztenek a polnyeni nemzeti gyűlés elé, amelyben annak kimondását kéri, hogy aki 1918-ban a csehszlovák köztársaság területén lakott és kijelenti, hogy a csehszlovák állam polgára akar lenni, azt vegyék fel az állampolgárok közé és az itt lakhatást biztosítsák számára.

Pedagógiai múzeum Jeruzsálemben. A jeruzsálemi Tanítók Egyesülete elhatározta, hogy pedagógiai múzeumot alapít Jeruzsálemben. A bizottság különböző testületekkel és cégekkel érintkezésbe lépett, akik modelleket, tananyagokat, képeket és egyéb szemléltető taneszközöket bocsátanak a múzeum rendelkezésére. Egyúttal elhatározták, hogy pedagógiai könyvtárt fognak felállítani.

Mezőgazdasági kísérleti telep Palesztinában. *Jeruzsálemből* jelentik: A cionista bizottság Wilkansky agronomus vezetésével háromszáz dunamnyi területen mezőgazdasági kísérleti telepet rendez be. A Dagania és Merchavia közelében fekvő telepen állatnevelési célra már igen célszerű intézkedéseket tettek. Ber Seba közelében tejtermékek számára szolgáló kísérleti állomást rendeznek be. Warburg Ottó tanár a felállítandó léber egyetem mellé mezőgazdasági fakultás megszervezésével foglalkozik.

A prágai vásár. *Prágából* jelentik: A város teljesen a tavaszi vásár jegyében áll. Az idegen forgalom rendkívül nagy. A kiállítások száma meghaladja a háromezretet. A vásár rendezősége sokat okult a tavalyi őszi vásár tanulságaiból és a szemlélő kellemes meglátással állapítja meg azt, hogy mennyivel jobb és tetszetősebb a kiállítási anyag elrendezése és mennyivel jobban van felszerelve gyakorlati eszközökkel a forgalom lebonyolítására. A kiállítás csak tíz napig tart, az őszinek háromhetes tartamával szemben. Az anyag tizenhárom csoportban van kiállítva, amelyek közül a fontosabbak: az építőipar, fa, fém-, bőr- és textilipar, a diszmnű, üveg-, vegyi-, és élelmiszeripar, a grafikai és ékszeripar. Nagyon gazdag a kiállítás anyaga a fém- és textiliparban. A játék- és diszmnűipar is szépen van képviselve. Az egyes szakmák részére tözsdei napokat rendez a vezetőség. A külföldiek érdeklődése minden exportcikk iránt igen élénk. Üzletkötések Romániával, Svájcjal, Jugoszláviával és Hollandiával történtek. Hordóárban, üveg- és bőrárakban, gablonzi árakban, felőrákban és egyéb cikkekben, úgy, hogy az exportüzletre a vásár előrelátólag jelentős eredményeket fog hozni. A bútortipar és a mezőgazdasági gépgyártás az osztrák verseny miatt panaszkodik.

Ácsok keresetesek Palesztinában. *Haifából* jelentik: Állami és magánvállalatok pályázatot hirdettek, kiképzett ácsok huzamosabb időre való alkalmaztatására. Leginkább nőlen ácsok jelentkezése kívánatos.

Barta Lajos kéri azt, akiknek az „Örmény” című könyve megvan, sziveskedjenek vele sürgősen néhány napra kölcsön adni. A könyv beadható az „Uj Kelet” szerkesztőséghez.

Rendőrségi hírek. Cornel Cavdu Pap utca 14. számú lakos családja miatt feljelentést tett Schmidt István ellen. — Zalahán László Földész-utca 18. számú lakos háromszáz lejes lopásról tett bejelentést. — A rendőrség mindkét esetben megindította a nyomozást.

Ujabb figyelmeztetés Pászka ügyben!

A pászkarendelésre kitűzött határidő március 18-ig meghosszabbított, aki ezen utolsó terminusig sem rendel meg pászkáját, annak ellátása biztosítva nincsen, mert csak az ezen utolsó határidőig megrendelt pászkamennyiség kerül kiszítésre.

Az aut. orth. izr. btköztség pászkavezetősége.

Dela D ractumea Clinicilor Universitare. Cluj.

Nr. 1190/920/21.

Hirdetmény

A clujai egyetemi klinikák igazgatósága pályázatot hirdet az 1921-1922 költségvetési évben szükséges huszszállításra.

Az ajánlatok zárt borítékban legkésőbb folyó hó 22-én e. e. 10 óráig beadandók, mert később beérkező ajánlatok nem fognak figyelembe venni.

Feltételek megtehetőek a gondnoknál hivatalában. Cluj, la Martie 1921.

Joan Krisznan m. p. klinikai gondnok.

Uttelevek látta mozásai

kereskedelmi megbízásokat

vállalok Bukarestre. Cim: 584-1

RADIO, Str. Regina Maria (volt De K Ferenc-u) 34

Jakob Elek és Társai utóhírei

Cluj, P. Mih. Vit. 30 | Szesz., rum., likör-

volt Széchenyi-tér | gyár, borkereskedés

Árusítás nagyban és kicsinyben

Telefon-szám 318. 1194 Sürgőnyel: JETU

„METROPOL”-ban Caffé-restaurán

és elsőrangú cigányzene esténként (1206)

KÖZGAZDASÁG

A Bánát közgazdasága

A közlekedési bajok — Kolozsvár centralisztikus törekvései ellen — Szana Zsigmond vezérigazgató nyilatkozata

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Temesvár, március 12. A gazdasági élet terén mutatkozó súlyos válságok végre megmozdulásra bírták Erdély gazdasági köreit. A nemrég Kolozsváron megtartott közgazdasági konferencia élesen rávilágított azokra az okokra, melyek ezt a krízist előidéztek és egyre súlyosbítják. A Bánát bizonyos gazdasági elszigeteltségben él Erdélytől, de végeredményben mégis közös sors felé vészi útja, szintén éri a nyomorúság helyzet nehézségeit, sőt fejlettebb gazdasági élete folytán még fokozottabb mértékben, mint Erdély. Felkerestük a Bánát közgazdasági életének legkimagaslóbb egyéniségét, Szana Zsigmond vezérigazgatót, a Temesvári Bank és Kereskedelmi r. t. vezetőjét, akinek kezében Bánát számos nagyipari és kereskedelmi vállalatának szála futnak össze és véleményét kértük a Bánát gazdasági helyzetére vonatkozólag. A vezérigazgató kérdéseinkre a következőket volt szives válaszolni:

A mai gazdasági krízis nem múltó jelenség. Eredete természetesen a világháború pusztításaiban és az általa teremtett zűlött nemzetközi viszonyokban keresendő, de nagy mértékben járulnak hozzá a helyi viszonyok is. Főként ezekre a nehézségekre kívánok rámutatni. Gazdasági életünk legbénítóbb jelensége a tranzsportkérdés. A bizonytalan szállítási viszonyok majdnem az összes termelési ágakat súlyos válságba kergettek. Itt van például a bortranszport krízise. A kormányintézkedések lehetetlenné teszik a bor kivitelét, ami természetesen visszahat magára a termelésre is és azt károsan befolyásolja. Ez a krízis a dolog természeténél fogva átcsap a sörszalmára, amennyiben a kivételre nem kerülő bor belőldi elhelyezést keres és a sörfogyasztást bénítja. A szeszszalmában is a szállítási kérdés, továbbá a kivételes kormányintézkedések idézik elő a válságot. A kormány engedélyezte a gyümölcs-pálinka adómentes főzését, amely intézkedés eltekintve attól, hogy az államnak egy milliárd lei kárt okozott az elvesztett adók révén és eltekintve attól, hogy az alkoholizmust rendkívüli mértékben elterjesztette, magát a szeszipari is gyökerében támadta meg. Válságban van a malomipar is. Itt elsősorban az agrárreform intézkedései éreztetik hatásukat, de nagyban hozzájárul a válság súlyosbításához a helyi körülmények ésszerűtlen megatartása. A temesvári malomokban például a Bánát nagyrésze dolgoztatta fel terményeit, de amióta a város kivittl tilalmát állította a feldolgozott gabonára, a gazdák nem hozzák többé a temesvári malomokba öröltezni búzájukat, mert hiszen azt nem szállíthatják el. A gyár-
ipar súlyosan szenved a közbenhiány miatt, pedig életesültség szerint a romániai szénbányák teljes üzemben vannak és termelésük ma már olyan fokon van, hogy neme ak az államvasutaknak, de az összes gyáraknak szénszükségletét is elláthatják. Teljesen érhetlen a kormány az az intézkedése, amely visszatarja a gyárak részére szükséges szénmennyiséget.

A végtelenségig lehetne felsorolni ezeket a hibákat, nehézségeket, amelyek mint egy láncszem a másikba kapcsolódnak bele és idézik elő végeredményben az egész gazdasági organizmus nagy betegségét. Lehetetlen meg nem állapítani, hogy e bajok forrása főként abban van, hogy intézkedő körök nem ismerik eléggé az új területek gazdasági viszonyait és szükségleteit, az egyes intézkedésekkel a gazdasági cirkuláció menetét csak akadályozzák.

A segítés módjai az elmondottakból önként következnek. A közlekedés ügyét legáltalában olyan mértékben kell javítanunk és emelnünk, mint amilyen az a szomszéd államokban. Azokban sem kifogástalan a közlekedés, de a miénkshez viszonyítva, kitűnőnek mondható. Fontos követelvény továbbá, hogy a kormány

közgei szűn kozni a gazda ték. A közii ellenőrző szer is így fejlődhe dasági élet. M sához is hatós gonnak a meg nagyfoku m vállalkozók r jelent, amely kesebb részé teljes szabads fejlődhetik. A olyan korlátok török minden kimélni a kere a nagy munk ságokkal való dasági életünk tüktelessé kellé Csak nemrég svájci vállalko köttetést keres iással, hogy m biztos postai csak a véletlen hajlandó sem délyel és Bán

Megérdé mi a vélemény hoz való viszo várnak a legu péról:

— Koloz dotta — még arra, hogy ve fölött. Az utó gyakrabban me rekvést nem t mert Temesvá Megengedem, kedvezőbb, de volt jó földrajz lentőség vezet A temesvári rendkívül jó pai piacon s a francia kereske tésbe velünk.

A lancia szüntette üze kezünk már a munkanélküliség üzembezűntetésé lentik, hogy uja be krízis, ament amely Angliának szakmában — tetni. E a ma millió embert megfelelően elő 10 shillingen, az

Bukarest,
levé 86—88, font
537—545, svájc
265—270, drac
205, dollár 73—
324 1/2, osztrák k

Bécs, márc.
lár 713, francia fr.
holland frt. —
kor. 1933, norvég
szokol 976 1/2, ma
2650, márka 110
sterling 2810, ru

Zürich márc
945, Amsterdam
2308, Páris 4202
Kopenhága 101.
96, Prága 780,
Varsó 68, Bécs —

Prága, márc
márka 121 1/2, lev
norvég korona
svéd kor. 1734 1/2,
font sterling 298,
1005, holland fo
lengyel márka 75

Zsidók! go t6król! Adako

közgei szünjenek meg oly mélyen beleavatkozni a gazdasági életbe, amint azt eddig tették. A közigazgatásnak tulajdonképpen csak ellenőrző szerepének szabad lennie, mert csak így fejlődhet ki a szabad és egészséges gazdasági élet. Ma a legkisebb üzlet lebonyolítása is hatósági engedély szükséges és egy vagonnának megszerzése valóságos tortúra. Ez a nagyfokú megkötöttség úgy az állam, mint a vállalkozók részéről olyan energiapazarlást jelent, amely felőrli a gazdasági erők legértékesebb részét. A kereskedelem és ipar csak teljes szabadságban és korlátoktól mentesen fejlődhetik. A hatósági intézkedések azonban olyan korlátokat állítanak fel, amelyek megkötik minden nagyszabású igényeket. Meg kell kimélni a kereskedőket és vállalkozókat attól a nagy munka és időpazarlástól, amit a hatóságokkal való folytonos érintkezés jelent. Gazdasági életünk megjavításának egyik nem jelentéktelen kérése a postai forgalom megjavítása. Csak nemrég történt meg, hogy egy nagy svájci vállalkozó, mivel bizonyos üzleti összeköttetést kerestünk, elutasított azzal a megoklással, hogy mindaddig, amíg nincsenek egészen biztos postai viszonyok, amíg a levélforgalom csak a véletlen szeszélyeire van bízva, nem hajlandó semmiféle összeköttetésbe lépni Erdéllyel és Bánáttal.

Megérdeztük Szana vezérigazgató urat, mi a véleménye Erdély és Bánátnak egymáshoz való viszonyáról, különösen pedig Kolozsvárnak a legutóbbi időben elért vezetőszeréről:

— Kolozsvár gazdasági élete — mondotta — még igen sokáig nem lesz alkalmas arra, hogy vezetőszeret töltse be Temesvárral. Az utóbbi időben Kolozsváron egyre gyakrabban megnyilvánuló centralisztikus törekvést nem tartom szerencsés gondolatnak, mert Temesvár nem fog beleenygni ebbe. Megengedem, hogy Kolozsvár földrajzi fekvése kedvezőbb, de hiszen Temesvárnak sohasem volt jó földrajzi fekvése és mégis országos jelentőségű vezető pozíciót küzdött ki magának. A temesvári iparnak és kereskedelemnek rendkívül jó hírneve van az egész európai piacon és a svájci gyáros épügy, mint a francia kereskedő bizalommal lép összeköttetésbe velünk.

A lancashirei gyapotszövő beszüntette üzemét. Több ízben megemlékezünk már az Angliában egyre növekedő munkanélküliségéről és az egyre szaporodó üzembeszüntetésekről. Londonból most azt jelentik, hogy újabban a gyapotiparban elött be krízis, amennyiben a lancashirei gyapotszövő, amely Angliának legnagyobb üzve ebben a szakmában — kénytelen volt üzemét beszüntetni. Ez a munkabezüntetés több mint felmillió embert érint. — A gyapotszövő üzemek megfelelően erősen estek. Az angol gyapot ma 10 shillingen, az indiai pedig 5 shillingen áll.

Valutapiac:

Bukarest, márc. 12. Márka 119—120, leva 86—88, font sterling 275—280, francia frank 537—545, svájci frank 1160—1200, lira 265—270, drachma 530—550, dinár 200—205, dollár 73—74, arany 230—235, ezüst 324¹/₂, osztrák kor. 9¹/₂, magyar kor. 15¹/₂.

Bécs, márc. 12. Lei 955 dinár —, dollár 713, francia frank 1105, svájci frank 120³/₄, holland frt. —, dán korona 125 75, jugoszláv kor. 1933, norvég kor. 116³/₄, s édkor. 163 70, székol 976¹/₂, magyar kor. 168³/₄, leva 855, lira 2650, márcia 1169, lengyel marka 91¹/₂, font sterling 2810, rubel 302.

Zürich márc. 12. Bukarest 810, Berlin 945, Amsterdam 203³/₄, Newyork 592, London 2308, Páris 4202, Mlanó —, Brüsszel —, Kopenhága 101, Stockholm 133, Krisztiania 96, Prága 780, Budapest 145, Zágráb 405, Varsó 68, Bécs —.

Prága, márc. 12. Lei 103¹/₂, dinár 199¹/₂, marka 121¹/₂, leva 89 25, svájci frank 1226, norvég korona 1264¹/₂, dán korona 1320¹/₂, svéd kor. 1734¹/₂, lira 279, francia frank 535¹/₂, font sterling 298, dollár 714³/₄, osztrák korona 1005, holland for. —, belga frank —, lengyel marka 755.

Zsidók! gondoskodjatok a Kaddis-tákról! Adakezettek a Tarbutra!

„SZINHÁZ”

Magyar Nemzeti Színház
Kedd: Műsorváltás a Magyar Színházban. Közbenjött akadályok miatt a mára hirdetett Tosca előadása elmarad, helyette az K a kerül színre Hegyi Lili vendégjátékával.
Szerda: A buta ember. (Ujdonság először.)
Csütörtök: A buta ember.
Pentek: A buta ember.

„SPORT”

Haggibbor-KASE 2:1 (1:0) Az első tavaszi vasárnap megnyitotta a futballpálya hónapok óta zárvatartott kapuit. A közönség valósággal előntötte a rézhelyeket, a tribün zsufolyva volt. Az első mérkőzést a KASE játszotta a Haggibborral. A Haggibbor játéknál különösen érezhető volt a hosszú pihenő, mindamellett biztosan nyerte meg a mérkőzést. A KASE csapata csupán elszánt védelmének köszönhető, hogy nagyobb vereséggel nem távozott a pályáról. A harmincötödik percben Pollak két lépésről tiszta helyzetben hibáz, majd két perc múlva Farkas lövését Baconi fogja. Ezután még három biztos gólhelyzetben hitáznak a Haggibbor csatárai. Majd a KASE csatársora is szóhozjut, de támadásait a Haggibbor jól működő védelme könnyen leszereli. A félidő utolsó pillanataiban Farkas egy előreadott labdával kiszökik, lapos, éles lövését Baconi rávetéssel védi, de a kapus kezéből kipattan a labda, amelyet Reményi a kapuba löv. Félidő után a KASE erősen ostromolja a kék-fehérek kapuját. A tizenötödik percben kornerből Antalffy révén sikerült kiegyenlíteni. Az eddigi lanya játék után nagy lendülettel harcra kel a győzelemért. Harmincketedik percben nyul lefutja a kereskedők védelmét és pontos beadásából Pollak megszerzi a győztes gólt. Ezután mindkét csapat visszaesik, úgy, hogy a játék utolsó percei érdektelenül telnek el. A mérkőzést Nagy Lajos kitűnően vezette.

Victoria-KAC. 0:2 (0:1). Bár a csapatok között alig van erődifferencia és bár a mérkőzés folyamán a KAC. legalább annyit támadott, mint az ellenfele, mégis nagy vereséggel kellett távoznia a pályáról. A Victoria fúrge csatárainak támadásait a KAC. nehézsúlyú védelme csak nagyritkán tudta leszerelni. A mérkőzés a KAC heves támadásával kezdődik, de a Victoria hamar felszabadul és már a hatodik percben Barabás II. révén gólt löv. Ugyanő rugja a második és a harmadik gólt. A harmincötödik percben jut a KAC. Raduch révén az első gólhoz. A 38 ik percben Rozvány balszélről gyönyörű lövéssel a Victoria negyedik, majd Matta az ötödik gólt lövi. A második félidő huszonötödik percben Rozvány gyöngye beadását Stepper ügyetlenül fogja és a kiejtett labdából Csipesigán megszerzi a hatodik gólt. A K C. második góját is Raduch rugja. Stotter Aladár volt a bíró, aki a mérkőzést erős kezzel, jól vezette.

Universitate-KTC. 1:1 (1:1). A lelkesen játszó egyetemiek balösszekötőjük révén a hatodik percben megszerzik a vezető gólt, amelyet a KTC. félidő végén tud Végé révén kiegyenlíteni. A második félidőt a KTC. nyolc emberrel játsza, mert a bíró feleselés miatt háromat közülük kiállított. A játék további részében egyik csapat sem tudott további eredményt elérni. Konez Rudolf jó bíró volt.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. tá.
Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand [volt Ferenc József-ut.] 48.
Kiadóhivatal: Szentélek-utca 1/a.

NYILTTÉR*)

Mindazoknak, kik felejtethetetlen férjem elhunytá alkalmával részvétüket kifejezték, fogadják őszinte köszönetemet.
Özv. Dietrich Gézané.

*) A rovatban közöltékért a beiktató felelős.

Nekutasson, ne keressen

hanem keresse fel
Eisenstädter Fülöp
(volt Lakatos-áruház)
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 13

Rövid-, kötött-, galanterie-árak és hangszerfelszerelések, gyermekjátékok, díszmű-áru és konyhafelszerelési cikkek legjobb bevásárlási forrása. Külön engros-osztály

607-1

Mezőgazdasági szeszgyárberendezés

uj, 1912-ben szerelve, vörös sárgaréz, egy ideényben dolgozott, üzemképes állapotban eladó. — Bővebb felvilágosítást Fried Aladár Lugos, Boksáni-ut 14/a.

APROHIRDETÉSEK

Egy szék ára 1 lei. Vastagabb betűvel 2 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lei.

Feleségül venném válopöröm befejezése után azon tisztességes urleányt, vagy fiatal özvegyet, aki szülei segítségével tizenöt-ezer leit kölcsönözne azonnal becsületbeli adósság kifizetésére. Teljes című levelet „**Mr. uriember 28***” jellegre a kiadóhivatalba. Diszkrét becsület szóval garantálva. 637-I

A Banca Economul által Noé Mihály cluj lakos névre kiállított 2275 leiről szóló bon elveszett. Ezenel szemben isnek nyilvántartatik. 632-I

Bazar, norinbergi árukban jártas segéd azonnal felvétetik. Keleti Áruház Cluj, Calea Regele Ferdinand 110. 635-1

Főnton berendezett bőrizlethez nagyobb tökévéi rendelkező társ kerestetik. — Megkeresések „bármikori belépéssel” jellegű leveleket a kiadóhivatal továbbít. 614-1

Egy ügyes kiszolgáló lány, ki már jártas üzletbe, azonnal felvétetik. Malom-utca 10. 627-I

Elcserelem előszoba, egy szoba, konyha, élezkamra, mellékhelyiségből álló lakószobát a belvárosban lehetőleg egy szobakonyhás lakással. Cim a kiadóhivatalban. 634-I

Keresek egy butorozót szobát. Ajánlatot „Jól fizetek” jellegre kiadóba kérek. 629-I

Rövid fekete bárbar-zongora eladó. — Árpád-ut 15. földszint, 3-ik lakás. Megtekinthető d. u. 3-4 óráig. 633-1

Kiadó szép nagy gyümölcsös és egy holdnyi veteményes Tordai-ut 44 625-I

Eladó egy könnyű új strafszekeér 2 löval, számmal jókai u. 6. 631 I

Eladó nagyforgalmu fűszer- és csemege üzlet házzal együtt, legforgalmasabb utcákon. Vétel esetén lakás azonnal átvehető. Ertekezhetni Monostori-ut 35. 630-I

Egy házastelek vétel esetén azonnal elfoglalható lakással és egy párisander ebédlő olcsón eladói Hegyölgý-utca 11. 636.

Vállalom harisnya kötését és fejelését, továbbá keztyű kötését saját anyagomból is, jutányos ár mellett. Miuta harisnya-kötőde. Petőfi utca 13. szám, földszint. 628-I

110 mindig úde és friss óhajtt lenni használja a 110 **Transylvania** által készített kölni vizet. Főlerakat: Rózaa Drogeria Cluj, Kolozsvár, Plata Unirii 26. szám. (Mátyás kir. tér.)

Cigarettapapír Telofon grossziszták! 316 sz.

„Club” cigarettapapír 100/60, 60/100 Samum, Tabu, Waldes

Hüvely: Club, Samum, Tabu 2-es és 3-as nagyobb mennyiségben raktáron a

„Hermes” Bank és Kereskedelmi R.-T.-nál TIMISIORA-n

Kérjen árajánlatot a szükségesített mennyiségű megjelölésével. 599-1

Vétel és eladás

Perzsa szőnyegegk, zongorák, Wertheim kasszák — valódi ékszerék, egész lakberendezések óriási választékban **Sternbergnél** Nagyvárad, Kisfalusi.

„OLLA”

gummi központ Magyarország vezérközpontja:

„Egy szék” — Győrszer-ut Cluj — Kolozsvár. Plata Unirii 9. (Mátyás kir. tér 9.)

„Gourmand“

a legfinomabb csokoládé-bonbon

Építész, műszaki vagy bármilyen irodai munkát elvállal, esetleg utazási vagy utazói teendőket végez. Leveleket „Megbízható szorgalmas” jellegére a kiadóhivatalba kérek. 623-1

CLUJ 12.6 ELSŐ ERDELYRÉSZI KOLOZSVAR ÉKSZERÁRUGYÁR

atkötőzött saját házába, Timár-u. 12. Bejárat a Szappany-utca felől is.

Roth és Goldberger

SÁNDOR ÁGOSTON utóda

uri divatruház Cluj, Str. Memorandului, (volt Unió-utca 2. szám.) 478

Allandó újdonságok divatkülönlegességekben

„Melissát” kerjen, ha finom cukorkát akar!

Legolcsóbb árakban

beszerezhető falzöld több színben Horgonyfűhár, venyige fekete és mindenféle festékárak, olajkence, valamint fűszer- és rövidárak

Kalmár Áruforgalmi R.-T.
Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 42
Fő-üzlet telefon 4-25 Fiók-üzlet telefon 5-40

Megérkeztek!

a Diamantstein és Moskovits-céghez (főpostával stemben) férfifőtényők, sátekék angol szöveteiből rendelés után 1000 leittől 1700-ig, női kosztüm rendelés után 1200-1800-ig

Lezujabb női modellköpenyek!

Női fűzői kalapok átvarrását, vesalását, selyem- és tüll-kalapok készítését olcsón vállalja

LEBOVITS FRIDA Cal. Victoria 35. (v. Kossuth L.-u.)

Óriási árzuhanás!

1 pár női harisnya..... lei 9.-
1 pár kötött harisnya..... lei 16.-
1 pár mouslin harisnya..... lei 20.-
Legfinom. flor divatszínekben lei 85.-

Mielőtt harisnyát vásárol, nézze meg kirakataimat

IMRE LAJOS,

Calea Reg. Ferd. (Wesselényi- és Szépu sarok)

Erkezett zománcozott edény ::

Kiárusítása rendkívül olcsó árban
Moskovits és Társa Cluj,
Piata Mihailu Vitiazul No. 11.

Visszontelárusítóknak nagy árbedvezmény!

Dick Jakob és Fia

Cluj, Str. Regina Maria (Deák Ferenc-utca) 5

Nagy elárusítás!

az összes cikket leszállított árakon márc. 13-19-ig

Angol férfi-szövet 140 cm 270 LEI 135

Női-angol kosztüm-szövet 130 cm 420 LEI 55

Angol-seprőre 19 LEI

Szifonok négykérműkre 15 LEI

KARINTONOK KÖLÖNBÖZŐ SZÍNEN 13 LEI

Francia-gyapjú-deleny 70 LEI 39

TEKINCSE-MEGMEGLEPŐ KIRAKAJUNKAT

Óriási választék tavaszi árakban

Dick Jakob és Fia

Cluj, Str. Regina Maria (Deák Ferenc-utca) 5

Csak egy ut vezet az erőhöz, egészséghez a páratlan hatású

HIGIEA SÓSBORSZESZ

Kapható mindenütt!

Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszeti Gyár

1914 CLUJ - KOLOZSVAR

Kadima kiadóvállalat r.-t. kiadása, Cluj-Kolozsvár.

Külföldről érkezett több waggon szállítmányból

14 napos nagy kiárusítást rendezek 14

Eladásra kerülnek: Mindennemű kötszerek és betétepolási kellékek, meneszterekények iparvállalatok részére. Női gummiárak. Francia és angol illatszerek, pipere-szappanok, hőszaporok. Gyógyszerészeti különlegességek.

Nagy választék manikűr készlet és utikészletekben

KIVONAT A NAGY ÁRJEGYZÉKBŐL:

3 drb óriás amerikai Wool-szappan hófehér.	30.- lei
1 drb Diana garnitúra-caséta valódi Diana-puder szappan, crém együtt.	24.- lei
1 drb fogkefe.	5.- leittől felj.
1 drb jóminőségű fogcserm tubusban.	1.- lei
1 drb valódi Grenadin szájviz.	5.- lei
1 drb brillantin.	4.- leittől felj.
1 deka eredeti francia parfüm, minden illatban.	8.- lei
1 drb Kyx körömpor.	4.- lei
1 drb Brázy-féle nagy „Menyecske” mosószappan	9.- lei
1 üveg valódi Lysoform.	7.50 lei
Halketékek.	3.- leittől felj.
1 cs. valódi Eлда Schampoina.	2.- lei
1 üveg valódi Kölni viz.	7.- lei
1 üveg Odol szájviz.	18.- lei
1 kgr. jó minőségű Brunns-watta.	50.- lei
1 tucat legfinomabb gummi övszer.	24.- lei

Cluj, 1921 március 1-én.

Rózsa nagydrogueria

Cluj, Piata Unirii No. 26

Blumenfeld és Simon R.-T. Cluj

Ajánlja saját főzésű PMS szilva- és seprőpálinkát, különleges likör és rumjait 1208 Kötő PMS borok! Str. Jultu Manlu (v. Szentgyh.-u.) 22

„Gourmand“

a legfinomabb csokoládé-bonbon

A lusta

Hirek érkeztek és lejutott visszatérni a békélt Amerikáról. Ezen bocsátják a közönségnek a hírt, tudósítás: a népszerűtlen magát erőszakkal szelne azt hitük, hogy vert pozícióba, leg, am t a háberőfeszítéseinek összeomlik, min másból épült ennek az új világ a világ nem. Más az ok Amerikában az azért nem tud káoszt megélni, természetes zsúfoltságot annyi az áruja, sem ómega n idgen országna Amerikát mindenk gondolta. K márnem is egélté teszi a gáerős, hogy az a ver. De ép ez hogy a dollár nem sem mer kiáll amerikai pénzrel ezzel a valutával pénzes Középeurópa, se nines abban a rikai portékát va mozdóó temérdé eikallódni és eresztetni.

Az angol t az oka, Angliágyarmataival, a képessége meg főként Oroszorszetik és ez vég tetelei között. E abban a nagy e amely az erőse következett. A f keserves szavakk sági hullám ma meit és mezőt el. Franciaország kárpótlás német többet ártanak. hagyományos f szeretettel dolgo másrésze azoub nézéssel, ölhehdolgozó világ n

Kár, nagy a nemdolgozó ország is belépe a világ, mint mondották mind esnek kétségbe. valami titkos, es volna a német szüntetik be üze az üzembeszünte bizonyos, hogy persze nem kis ben és folytatás ciával akarja m szánt dühét a